

Ma ei suutnud seda uskuda. Lamasin jahedal põrandal ja kõik minus valutas. Kuni selle hetkeni polnud ma teadnud, et nii palju valu võib ühe inimese sisse mahtuda; et valu võib olla väljakannatamatu ja ometi võib sellega veel elus püsida. Elus... vähemalt esialgu.

Heledale laminaatparketile tilkus verd, mis suure tõenäosusega pärines mu ninast. Arvestades raksatust, mis oli mu peast läbi käinud, kui ta mulle rusikaga näkku virutas, võis oletada, et ninaluu oli murdunud. Ma polnud kindel, kui kaua ta oli mind peksnud. Tundus, et terve igaviku.

Mismoodi olin ma ometi niikaugemale jõudnud? Kuidas ma polnud taibanud, et asi võib ühel hetkel üle piiri minna? Märke ju oli. Ja kui palju veel! Kuidas ma võisin nii nõrk olla, et eelmistel kordadel andeks andsin? Kuidas??? Kas tõesti pidin nüüd selle vea eest eluga maksuma? Või ühe teise eluga...

Lebasin kägarasse tõmbunult ja ilmselt tänu sellele ei tabanud tema jalahoop uuesti kõhtu, vaid mu käsi, mille olin enda ümber põiminud, püüdes kaitsta tillukest olevust, kes napid üheksa nädalat oli minu sees kasvanud. Vasaku käe sõrmedes praksatas midagi ning kirjeldamatu valulaine uhkas minust üle. Süda läks pahaks ja palju ei puudunud, et oleksin sinnasamasse verisele parketile oksendanud.

„Palun lõpeta, sa tapad mu ära,” suutsin vaevukuuldavalt kähiseda.

„Kuradi lits!” sisistas ta mulle vastu madala raevuka häälega. „Ma tapangi su raisa ära, sest mina ei ole mees, keda petta võib.”

Ta kükitas mu kõrvale, haaras juustest ja tiris istukile. „Türa, vaata mulle otsa, kui ma sinuga räägin!”

Käänanud valusa rapsakuga mu pea oma vihast moondundud näo lähedale, sundis ta mind endale silma vaatama. Tundsin, kuidas veri niriseb lakkamatu joana mu ülespaistetanud ninast ja haavast kusagil vasaku kulmu kohal.

„Davai, räägi nüüd välja, kelle türaga sa keppisid? Hargitasid oma jalgu mingi haleda munni ees ja lasid endale taha keerata jah?”

„Ei, ma ei...” püüdsin meeleheitlikult alustada.

Ta keeras juuksed ümber oma käe ja peksis mu pead vastu põrandat. „Sina. Vitt. Ei. Peta. Mind. Enam. Kunagi,” tagus ta iga sõna juures mind otsmikuga vastu parketti.

Äkki lasi ta mu lahti, nii et ma sõna otseses mõttes vajusin põrandale hunnikusse. Ta sülitas mu peale ja kõndis kööki. Kuulsin, kuidas külmkapiuks käis ja iseloomulik „kšš” andis märku uue õllepurgi avamisest. Lamasin vaikselt ja mõtlesin, kui kaua ma niimoodi vastu pean. Kui kaua peab inimest peksma, et ta tõesti ära sureks? Kuidas oli see võimalik, et niisugune asi üldse minuga juhtus? Minuga?!

Korraks tekkis irreaalne tunne, et äkki on see kõik unenägu. Mõnikord juhtub ju, et näed unes midagi halba, kuid ei taipa, et see pole päris. Olin kunagi näinud unenägu, kus viibisin bussis, mis sadamakaitl Pärnu jõkke tagurdas. See oli samuti tundunud väga tõeline. Buss oli täis paanikas inimesi ja mäletan selgesti, kuidas ma unes mõtlesin, et oleks see vaid unenägu – sellised asjad ei saa ju päriselt juhtuda. Mitte minuga. Kas oli mingit moodi võimalik, et ma varsti ärkan ja veendun, et see praegunegi polnud päris?

Vähehaaval tundsin viha kerkimas. Ma lamasin keset ööd omaenda üürikorteri põrandal ja lasin ühel vördjal ennast peksta asjade eest, mida ma polnud teinud. Olin tõesti tulnud koju hilja, sest õhtu Mekaga oli osutunud erakordselt üllatusrohkeks ja emotsionaalseks, aga ta ju teadis, et lähen sõbrannaga välja. See, et ta end minu äraolekul täis oli kaaninud ja hakanud oma peas ketrama pilte minust mingite teiste meestega, oli tema probleem.

Parandus. Hetkel oli see vägagi minu probleem ka.

Ma polnud kindel, kas suudan end liigutada. Kogu keha oli üleni üks suur valu ja raske oli aru saada, kus täpselt olid vigastused kõige hullemad. Sundisin end sellele mitte mõtlema, kuigi ei suutnud peletada halvavat hirmu pisikese ime pärast, kellega olin hakanud juba harjuma. Oli ta veel üldse alles? Ma lihtsalt teadsin, et pean põgenema. Sest muidu olen surnud. Sõna otseses mõttes. Surnud. Kadunud. Mitte elav. Ei olnud just ahvatlev väljavaade.

Püüdsin end põlvili ajada. Esimese liigutuse peale läks süda uuesti pahaks. Toetasin lauba vastu põrandat ning võitlesin iiveldusega. Nii ahvatlev tundus jahedale parketile lebama jääda ja lihtsalt silmad kinni panna, aga ma ei tohtinud. Mitte siis, kui tahtsin edasi elada.

Lõpuks õnnestus mul kuidagiviisi jalule saada. Hammustasin huulde nii kõvasti, kui jaksasin, sest teadsin, et kui natukenegi häält teen, tuleb ta vaatama, mida ma seal korraldan. Pidin võimalikult vaikselt välisukseni jõudma. Üle mõistuse raske ülesanne, sest keha ei tahtnud kuuletuda. Samm-sammult nihkusin koridori poole, ent teekond oli vaevalisem, kui olin arvanud. Ainult tahtejõud hoidis mind püsti.

Esikusse pääsemiseks ei olnud muud võimalust kui mööduda köögist ja mul polnud õrna aimugi, mida ta seal teeb. Süda peksis hirmust, kui ülimalt ettevaatusega uksepiida tagant kiire pilgu heitsin, et näha, kus ta on. Vaiksed katkendlikud hingetõmbed kajasid mu enda kõrvus vastu nagu õudusfilmis enne kõige jubedamat stseeni. Olin valmis selleks, et mind märgates tormab ta otsejoones mulle uuesti kallale, kuid õnneks röötsutas ta lahtise akna peal ja kummutas õlut.

Hiilisin koridori. Tossude järele kummardudes käis seest terav valuhoog läbi. Vaevu suutsin summutada karjatuse. Toetasin ruttu kätega jalatsikapile ja püüdsin lihtsalt hingata, kuni suurem iiveldus üle läks. Kuidagimoodi sain juba tossud jalga, kui kuulsin, kuidas ta akna kinni pani. Paaniliselt katsusin haarata kapi pealt võtmeid ja telefoni.

Ja siis loomulikult kukkusid võtmed maha.

Aeg peatus.

Ta ilmus esikusse stoilise rahuga, justkui oleks teadnud, et seisab seal nagu hirmust halvatud hiir. Millegipärast oli see rahu õõvastavam kui tema raevupursked.

„Noh, libu, oled jalad alla saanud, nagu ma näen? Pole viga, küll ma jõuan sulle veel selgeks teha, et sellise mehega nagu mina nii ei käituta. Kas sa tõesti arvasid, et võid mõne teisega minu selja taga hullata? Ainult mina võin sind keppida! Saad aru? Ainult mina! See vist ongi see, mida sa praegu norid? Et keegi sind räigelt nussiks?”

Nägin ta silmis tiirast pilku. Kas tõesti võis mõnda inimest üles kütta vägivald?

Võis. Olin seda kunagi juba kogenud.

„Ei!” karjatasin ja kükitasin maast võtmeid võtma.

Kui olin need kätte saanud, proovisin värisevate kätega võtit lukuauku toppida. Tema aga lihtsalt seisis ja vaatas irvitades mu rapsimist, nagu naudiks seda, et saab minuga mängida. Kui ust lahti keerata üritasin, hakkas ta minu poole liikuma. Rabistasin võtmega, ise kogu aeg üle õla tema poole kiigates. Vastik naeratus ei kadunud ta näolt. Jätsin ukse kus seda ja teist ning vaatasin meeleheitliku pilguga ringi. Endale õieti aru andmata haarasin esikukapilt tühja vaasi ja hoidsin seda relvana peos.

„Kui lähemale tuled, siis kahetsed,” ütlesin hirmust kileda häälega.

Ta ainult irvitas vastuseks ja sirutas käe, et minust kinni haarata.

Ma lõin. Täiest jõust ja otse pähe. Vaas purunes miljoniks killuks. Viimane, mida nägin, oli tema üllatunud ilme, enne kui ta silmad pahu-pidi pöördusid ja ta tuhmi mütsuga põrandale räntsatas. Kiskusin ukse lahti, vedasin end trepikotta, endal süda kurgus tagumas, ja keerasin ukse väljastpoolt lukku. Võtmed jätsin ette rippuma. Siis prõmmisin vastu naabrinaise ust.

„Palun! Tehke lahti! Mul on abi vaja!” hüüdsin hüsteeriliselt nuttes.

Palvetasin, et ta oleks kodus, kuid ma ei kuulnud ühtegi häält. Meeleheide vajus laviinina kaela. Mida ma teen, kui teda pole? Silme ees virvendas ja tundsin, kuidas viimane jõud raugneb. Viimaks kuulsin esikust kobistamist.

Kui naaber ust paotas, suutsin ainult sosistada: „Palun kutsuge kiirabi.”

Siis hakkas maailm keerlema ja vajus pimedusse.

Esimene peatükk

Neli aastat varem

Oli maikuu kolmas kolmapäev. Seisin Concentuse proovisaali ukse taga koridoris, silusin närviliselt oma seelikut ja vahtisin mitte midagi nägeva pilguga aknast välja. Tegin ühtlaseid, sügavaid hingetõmbeid, et oma laeni kerkivat paanikat alla suruda.

Saalis oli parasjagu „ülekuulamisel” enneolematult jubeda aktsendiga vene näitsik, kes esitas ooperilaulu õppivate sopranite üht meelisaariat „O mio babbino caro” Puccini surematust ooperist „Gianni Schicchi”. Lisaks aktsendile oli tütarlapsel ka peaaegu tertsini ulatuv vibraato ja mul tekkis tõsine soov kaevata kotist välja kõrvatropid iga kord, kui ta üritas tohutu laiendusega ülemisele la-bemollile ujuda. Paraku jäi tal alati tubli veerand tooni puudu.

Kirtsutasin nina. Mul polnud ettelaulmistega küll mingeid kogemusi, aga ma ei oleks tulnud selle pealegi, et valida barokkmuusikaansamblistse kandideerimiseks niisugune lugu. Seda enam, et nõuetes oli mustvalgel kirjas: „aaria oratooriumist, missast või kantaadist”. Ei tea, millisesse kategooriasse arvas tütarlaps kuuluvat „Gianni Schicchi”? Oratooriumisse? Samuti ei kujutanud ma ette, kuidas saaks nii suure vibraatoga vanamuusikat laulda, seda tundus isegi ooperi jaoks olevat pisut palju.

Aga mis see minu asi oli. Praegu pidin tegelema sellega, et ise oma ettelaulmisega kuidagimoodi maha saada.

Mu käed olid külmad ja higistasid ning pulss oli vist vähemalt sada viiskümmend. Taas kord ei jõudnud ma ära imestada, kuidas ma sellise hullumeelsusega nõusse jäin. Minust kümme korda paremad lauljad olid pidanud sellistel katsetel äraütlemise pettumust taluma, miks oleks siis just mina pidanud osutama üheks väljavalitusest? Muidugi olin lugude ettevalmistamisega kõvasti vaeva näinud, aga pabinaga ei võinud kunagi teada. Küllaltki keeruline oli kõik kiired käigud õiges tempos maha kütta ja vedada hingamisega välja kuni sisseharjutatud kohtadeni, kui süda tagus kurgus nagu rahn kevadises metsas.

Olin laulmist õppinud nüüd juba viis aastat, neli neist Otsa koolis ning ühe Muusika- ja Teatriakadeemias, kuid ei pidanud end siiski veel eriliseks professionaaliks. Barokkmuusikaga olin, tõsi küll, juba pisut kokku puutunud tänu oma sõbrannale ja korterikaaslasele Mekale, aga nii Otsas kui ka Muusikaakadeemia laulukateedris oli tähelepanu kahjuks suunatud rohkem ooperile, sest enamik laulupedagoogidest oli just selle taustaga. Üldine suhtumine oli, et kui sul pole ooperihäält – suurt, lopsakat, vibraatoga –, siis oled lihtsalt küündimatu. Õnneks oli minu õpetaja teistsugusel arvamusel. Tema rõhutas alati, et laulja peab lähtuma oma häälest ja isikupärast. Igaüks pole loodudki ooperilauljaks ning õnneks on olemas ka teised žanrid. Hoolimata sellest ei olnud ma ikkagi talle rääkinud oma plaanist kandideerida Concentusesse, viimase ajal üha populaarsemaks muutuvasse vanamuusikaansamblisse. Võib-olla kartsin lihtsalt läbi kukkuda.

Kõndisin rahutult edasi-tagasi. Mööda minnes heitsin pilgu peeglisse ja nägin, et kuklasse kinnitatud soengust oli jälle paar tujukat lokki välja pugunud. Üritasin neid klambritega kinnitada, aga andsin lõpuks alla. Käed lihtsalt värisesid liialt.

Viskasin pilgu kellale, mis troonis kuninglikult saali ukse kohal ja tõi kuuldavale üksluist tiksumist. Neli minutit puudus kolmveerand ühest. Saalis oli laulmine lõppenud. Kui uksele lähemale jalutasin, kuulsin ainult vaikset jutukõminat. Huvitav, mida nad küsivad, tabasin

end mõtisklemas. Milles see kuulutus kirjas olnud „vestlus” seisneb? Äkki nad tahavad mu barokkmuusikaalaseid teadmisi kontrollida? See mõte pani mind võdisema. Pidin endale ausalt tunnistama, et kuigi olin Meka kõrval õppinud barokki armastama, ei olnud mu faktilised teadmised sellest siiski kõige sügavamad.

Uks avanes. Viimse vindini üles muktud vene beib tippis tohutu kõrgetel kontsadel minust mööda ja tõttas klõbinal trepist alla, hingematvalt magus parfüüm järel lehvimas. Märkasin vilksamisi tema kahvatut hirmunud nägu, kui ta trepikäänaku taha kadus. Vaatepilt ei olnud just julgustav. Hingasin nina kaudu sisse, lugesin viieni ja puhusin õhku aeglaselt suu kaudu välja – hingamisharjutus, mida mu lauluõpetaja oli soovitanud enne eksameid kasutada.

„Elis Johanson?” pani kellegi terav hääl mu ootamatusest võpatama.

„Jah?” vastasin, kiiresti ümber pöördudes.

Minu ees seisis ovaalse näoga heledapäine naine, suurte silmade ja veidi pruntis suuga – nagu ehtne Saksa nukk. Ta kulmud olid kitkutud peenikesteks kaarteks ja juuksed olid silutud eeskujulikkude, nii kindlalt fikseeritud banaanoengusse, et sellele oli kulunud ilmselt vähemalt pool pudelit juukselakki. Seljas oli tal tumesinine liibuv tuppkleit – piisavalt lühike, et demonstreerida kadestamisväärset siredat säärejooksu –, vöökohta rõhutas kitsas must vöö ning jalas olid tapvalt kõrge kontsaga mustad rihmikud. Kõige rohkem torkasid aga silma tema paksult mustaks värvitud ripsmeid, mille iga karv näis olevat ülipüüdlikult paika sätitud ja mille mitmekordselt üle tušitatud alumine kaar tekitaski mulje nukunäost. Küll juba pisut vananevast nukunäost, sest naine oli tublisti üle neljakümne. Tabasin end arutlemast, kas ta silmad vajuvad automaatselt kinni, kui ta pikali panna – Saksa nukud ju seda tegid. Kuid hoolimata ilmselgest püüdlusest näha välja tütarlapselik, oli naise näos midagi pelutavat. Kuna ta pöördus juba minekule, ei jõudnudki ma selle põgusa hetke jooksul selguseni, oli see mingi pingul joon suu ümber või mingi kortsuke kitkutud kulmude vahel, mis tõi mu

kujutlusse Lumivalgekese kurja võõrasema. Või oleks Lumekuninganna olnud täpsem võrdlus? Arvestades tema üdini jäist olekut.

„Võid sisse tulla,” teatas naine armulikult üle öla.

Astusin tema järel saali uksest sisse.

Nähes esimest korda elus Concentuse proovisaali, olin ma pabinast hoolimata lummatud. Hunnitu 19. sajandi algusest pärit ruum lausa õhkus ajalugu ja meenutas mõnest muinasjuturaamatust maha kopeeritud ballisaali. Ainult uhked kandelaabrid ja livreedes teenrid olid veel puudu. Kuid see-eest seisis nurgas ehtne klavessiin. Kevadise vasika pilguga ringi vahtides ei märganud ma õigel hetkel oma maani ulatuva seeliku serva kõrgemale kergitada, takerdusin õnnetul kombel kinganinaga kangasse ning oleksin äärepealt terve kuulamiskomisjoni ette kápuli maandunud. Kohutav blamaaž! Suutsin siiski kuidagi tasakaalu säilitada ja püsti püsida. Lumekuninganna heitis mulle halvakspaneva pilgu, kõpsutas vastasseina ääres seisva laua juurde, võttis selle taga elegantse liigutusega istet ja silus käega oma niigi täiuslikku soengut.

Peale tema oli mind kuulamas veel neli inimest: Tauno Reimann, Concentuse asutaja, dirigent ja kunstiline juht, Gunnar Arula, üks Concentuse bassidest, keda olin korra kohanud Mekaga kohvikus aega surnuks lüües, ning veel kaks inimest, keda ma ei tundnud. Aga ma teadsin, et nad mõlemad peavad olema ansambli liikmed, sest Concentuse ettelaulmistel oli kombeks, et lisaks peadirigendile on kohal iga häälerühma esindaja. Hetkel oli kõigi lõbustatud tähelepanu minule suunatud. Ainult Lumekuninganna imetles kõrgil ilmel oma hunnitut manikööri.

„Tere!” ütles Tauno Reimann, kelmikalt muiates. Oli selge, et minu kohmakas sisenemine tegi talle kõvasti nalja. „Sina oled siis Elis Johanson.” See ei olnud küsimus vaid fakti nentimine. „Mis aaria sa oled ette valmistanud?”

„„Seufzer, Tränen” Bachi kantaadist „Ich hatte viel Bekümmernis” kogelesin vaikse häälega.

„Aga anna siis saatjale noodid ja kui oled valmis..”

Kui olen valmis? Aga mis siis, kui ei ole?

Ulatasin värisevate kätega klavessiinimängijale noodid ja südame pekseldes kirusin end mõttes jumal teab mitmendat korda, et olin lasknud Mekal end pehmeks rääkida ja tulnud siia end lolliks tegema. Just nõnda ma mõtlesin: nagoonii teen ma end lolliks. Paraku polnud taganeda enam kuhugi.

Eelmängu ajal vasardas mu süda nii kõvasti, et ma poleks põrmugi imestanud, kui terve komisjon seda kuulnud oleks. Aaria tempo oli tiba aeglasem, kui olin arvestanud. Tundsini paanikat endast üle voogamas. Appi-appi! Mis siis saab, kui mul aeglasema tempo tõttu õhku ei jätku? Rahu! sisendasin endale. Kui asja mõistusega võtta, peaks hakkama saama küll. Pisut ebakindla häälega alustasin laulmist. Esimene kõrge sol, millega sisse astusin, oli natuke rabe, aga aaria edenedes suutsin end kokku võtta ja mu hääl helises üha kindlamalt. Loo lõppedes hingasin kergendatult. Polnudki nii paha.

„Hästi,” ütles Tauno Reimann. „Ole nüüd hea ja laula „Gloriat””

Oeh! Oligi käes see hetk, mida olin kõige rohkem kartnud – kohustuslik lugu. Bachi F-duur missast pärit „Gloria” esimese soprani partii ettevalmistamine oli osutunud parajaks pähkliks. See oli kiire ja vahepeal ei saanud korrakski kopsu normaalselt õhku täis tõmmata. Et seda esitada, pidanuks õieti hapnikuballoon varuks olema. Olin kulutanud lugematul hulgal harjutustunde, et leida mingeid vähegi loogilisi hingamiskohti. Kui saatja andis ette tempo, tänasin ennast mõttes, et olin entusiastlikult võtnud akadeemia raamatukogust öölaenutusse mitme erineva variandiga CD-sid ja harjutanud plaadile kaasa laudes nii aeglasemas kui ka kiiremas tempos. Praegu nõutu oli lihtsalt mõrvarlik.

Viimase „gloriam tuam” vaibudes ei olnud komisjoni liikmete nägudelt võimalik midagi välja lugeda. Lõpuks ütles Tauno Reimann: „Päris muljetavaldav.”

Järgmisena esitasin veel kaks lehekülge mulle tundmatu helilooja hilisbarokihõngulise *a cappella* teose sopranipartiid, saatja mängis teisi häáli kaasa. Eelmisel õhtul oli mulle kätte toimetatud kahekümne kolme leheküljeline paljundatud noot, et kontrollida, kuidas mina kui kandidaat suudan lühikese ettevalmistusajaga omandada võõrast noodimaterjali. Ja siis äkki oli laulmise osa läbi.

Tauno Reimann asetas küünarnukid lauale, toetas mõtlikult lõua sõrmseongus kätele ja silmitses mind vidukil silmil. „Miks sa siin ansambelis laulda tahad?”

Vahtisin talle hämmeldunult otsa. Sellist küsimust polnud ma küll oodanud. Ma ei saanud ju öelda, et Meka oli selle ettelaulmisega mulle nii kaua pinda käinud, kuni ma ei jaksanud enam vastu vaielda. Ja kuna olin olnud võrdlemisi kindel, et mind ansamblistse nagunii ei võeta, ei olnud ma ka süvenenud unistustesse sellest, mis saaks siis, kui kõiki loogikaseadusi trotsides risti vastupidi läheks. Kas ma tahtsin seal laulda? Jah, muidugi. Aga miks?

„Mulle meeldivad väljakutsed,” kuulsin end vastavat.

Üle Reimanni näo valgus lai naeratus. „Me anname paari nädala jooksul tulemustest teada.”

Ja see oligi kõik? Vestlus seisnes selles, et küsiti, miks ma Concen-tuses laulda tahan? Segadusse aetuna keerasin end ringi ja astusin väljapääsu poole.

„Noodid!” hõikas klavessiinimängija.

Ma punastasin, läksin võtsin kiiresti oma noodid ja ruttasin seejärel „Nägemist!” pobisedes uksest välja.

Aeglaselt lonkisin mööda Vene tänavat Raekoja platsi poole. Tunne oli imelik. Mitmeid nädalaid olin valmistunud selleks ettelaulmiseks ning muretsenud ennast peaaegu haigeks. Meka oli pidanud minuga veiniklaasi taga tundide kaupa teraapilisi vestlusi, et süstida minusse natukenegi enesekindlust. Ja nüüd äkki oli see ettelaulmine möödas. Midagi ei andnud enam parandada ja midagi ei sõltunud enam minust.